

Telegraful Român

Abonamentul:

Pe un an 32 coroane.

Pe șase luni 16 cor. — Pe trei luni 8 cor.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrieri nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

— **Prețul inserțiunilor, după învală** —

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

O victimă a Monarhiei

De Emil Iac.

A murit Victor Rusu, eroul de pe vreme, când era «eroism» a marii pentru patrie și când noi, Românii din Transilvania, naivi și entușiști crezurăm că fiind buni patrioți, vom fi recompensați de monarhie cu toate drepturile posibile. Localismul nostru ar fi trebuit să fie înlocuit cu un irendentism neșabuit, o simțeam cu toții; dar la spate ne era procurorul și jandarmul și militarismul german. Antul dintâi ni se arăta cu învingerea mochoului militar german. Și noi, pitici din Transilvania, ce să fi făcut? Ne-am lingușit în jurul celor ce ne loveau, ne-am trimis la Ivangorod cătanele ca să glorifice cu sângele român soldateska austro-ungară, am creat eroi de felul lui Victor Rusu și Dănilă Pap, căci eram convinși că după atâtea ploconiri și după atâtă glorie secerată pe câmpiile de luptă, nu vom mai fi tratați ca o cantitate neglijabilă a vom putea trăi viața civilizată într'un «imperiu» modern. Dar imperiul s'a arătat foarte consecvent și de astădată și sângele prădat nu a strigat la cer, a rămas stins și uitat. Elementul românesc a fost recompensat cu brutalitate politică și jertfelte aduse au fost bagatelizate de conducătorii politici maghiare. Un Tisza avuse neobrăzarea ca în fața parlamentului să învinuieze pe românii că se ascund de luptă în sicurele spitalelor. O, de-ar fi fost așa! O, să nu fi fost mioopi, cum n'au fost ceilalți ruțeni. Azi am avea cu vre-o 300 de mii de români mai mulți și am fi dus înainte pacea generală cu cel puțin doi ani! Dar am fost părăsiți și slabi de inger, și crezătorii în constituții, în vreme ce era mult mai de înțeles, să ascultăm de glasul inimii și să sărim cu toții asupra hydrat monarhice și să murim mai bine, decât să alimentăm cu viețile noastre viața cea mai ticăcioasă a unui stat medieval. O, ne-am loasă a unui stat medieval. O, ne-am înșelat! Și ne-a înșelat, în loc de Băttisti și Veruzzi, noi am creat pe un Victor Rusu și pe un Dănilă Pap și în loc de scenele din Cattaro noi ne-am obișnuit cu mascaradele patriotice, protegute și comandate de guvernele maghiare. Să nu ni se facă însă reproșuri, căci alături era situația în care se găsea neamul boem și alte erau raporturile sociale și politice care apăsuă omul nostru. Noi am vrut să ne poporului nostru. Noi am vrut să ne arătăm «credincioși» monarhiei noastre, pentru că am fost teroriizați de propaganda germană, care zilnic trimbea gloria lui Wothan. Nu avem un singur glas, care să fi cutezat să deșepte în noi simpatia și admirația pentru unica noastră putere ocrotitoare: austrie. Și deși în interiorul inimii noastre simțeam un fior dulce pentru nobila Franță, *resonul politic* — *mizerabilă unelă a oportunismu-*

lui — a făcut din feciorii noștri eroi. Eroi, care cu sângele lor pecețuiau vechile păcate ale constituției maghiare și cărora și astăzi li se face nedreptate.

Condeii lui se opreste, căci mă gândesc la Victor Rusu. Nu admir eroismul militar, căci armele mele sânt ale creștii și nu ale distrugerii. Eră însă o vreme și nu de mult, când eroismul era admirat și când un erou de felul lui Victor Rusu, cerea multe coloane într'un ziar cu fațele sale. Eroul lui Rusu i-a făcut sistemul feudal maghiar dela început cea mai mare nedreptate, căci îi tăgăduia originea, ferindu-se ca dracul de tămăie ca să amintească prin presa maghiară, că eroul legendar este român. Acelaș sistem făcea din eroii români dela Ivangorod, «honvezi maghiari», căci semetia ungurească se bază totdeauna pe astfel de mistificări. Și Victor Rusu a fost silit să servească gloria maghiară, să devină un «erou», căruia astăzi, sincer spun nu știu, ce loc să-i dau. Serviciul interesul neamului cu gloria secerată, ori a întărit militarismul german prin o verigă în lanț și astfel a servit o cauză rea? Răspund însă totuș cu un «nu». Nu, n'au fost rai românii bietii transilvăneni, siliți prin împrejurări și prin o desolare generală la un localism rușinos și ridicol. Nu, nu s'a putut altfel, căci cheii sânt un popor cult; iar bietul nostru popor, analfabet și mizer în cele mai elementare pretenții sociale, a fost dus la comandă să moară, și noi, care îi alimentăm credința în conducere, am fost slabi și neputincioși. Dacă oportunismul nu e-ar fi stăpânit, dacă am fi avut curajul personal de a muri pentru o cauză, dacă am fi avut și noi mii și mii de identenți puternici, recunosc un păcat și al meu, n'am fi fost reduși de fantoma militară a lui Hindenburg și poate azi am desvolta munca cea mai pozitivă.

Onoare însă celor ce ne au convins că am greșit, și osana noastră celor ce ne-au dăruit acest viitor. Sântem stăpâni peste întreg postulatul libertății și vom fi mari și tari. Și să fim jertitori față cu miopia generală, care a caracterizat politica românească din Transilvania. A sosit o vreme nouă, renaissance-ul român, care va crea altă țară pentru noi, și în văzduhul priment vom putea uita atmosfera mușcăgăită a tiraniei trecut.

Șașii ardeleni pentru

România mare

Hotărârea de alipire la Regatul României

Miercuri în 8 Ianuarie a. c. s'a ținut în Mediaș marea adunare săsească. Șașii întruniți în mare număr întemduindu-se pe dreptul de liberă orânduire a neamurilor au declarat alipirea lor cu unanimitate la statul român recunoscând dreptul sfânt al Românilor de a se uni sub o sin-

gură stăpânire națională și de a clădi statul național pentru toți Românii adevă România mare.

Salută cu dragoste frățesca poporul român și i exprimă din inimă urări de bine la înfăptuirea idealelor sale naționale.

De azi înainte poporul săseșec se consideră de membru al statului român și pe siii și fiicele sale ca cetățeni români.

Noii miniștri în guvernul român. Prin decret regal, apărut în Monitorul oficial din 1 Ianuarie 1919, dăni Al. Vaida Voevod, Vasile Goldiș și Ștefan C. Pop sânt numiți miniștri fără portofoliu în guvernul român.

Intre două vieți

A dat Dumnezeu și ne-am văzut strâni la olaltă, în dreptele noastre hotare.

Mai înainte, când din rășluitele ținuturi veniau azi, în «țara cea liberă», frații noștri așa de risipiți, ziceau cu lacrimi în glas: «Am venit la voi». Și tot așa ziceam și noi cei de-aici, când ne duceam să-i vedem la ei acasă, în țara cea robită, pe pământul sfânt al sfințelor lor îndurări. Iată că în sfârșit a sosit și ziua cea mult așteptată și cu multă durere plătită, când — ori unde ne am aflat, în București ca și'n Alba-Iulia, în Chișinău ca și'n Cernăuț, să putem zice cu toții: Sântem la noi! — Zia aceasta era de mult desprinsă din crugul vremii, precum și surparea zidului care ne despărția era de mult porinită; căci nu e pe lume organizație politică sau socială, în care cel dintâi act de silnicie să nu însemne și începutul prăbușirii ei.

Jertfelte oamenerilor sunt florile care se aruncă în calea dreptății. Intre cele pe care le aruncăm noi azi, în calea dreptății noastre, sunt și florile culesse pe câmpia dela Turda... Singura această amintire ar trebui să înghețe cuvântul pe buzele celor ce cu atâtă ușurință ne vorbesc de noroc în aceste zile de dreptăți răspărtite. Noi n'am cerut noroc și nici nu l-am avut vredotă. Cu sânge și cu lacrimi ni-am plătit fiecare clipă de bucurie — rari scăpărări, o, așa de rari, în noaptea durerilor noastre! Și lucrul acesta nici un român n'ar trebui să-l uite. Îndărățul strălucitei biruinți, pe care-sărbătorim, au stat legiunile de muncenici — toată oastea cea nevzută a trecutului nostru a stat mereu sub armă — la Jiu, ca și la Mărășești; căci pentru erou izbândă mare, morții unui neam se scoală și luptă umăr la umăr cu cei vii.

Grea și îndelungată a fost lupta și mari au fost jertfelte ce ni le-a cerut. Dar precum stejarul își desvoltă ramurile de afară treptat și asemănător

cu rădăcinile din pământ, tot așa în sufletul nostru, cu fiecare jertfă nouă care ne leagă de trecut, răsăria o speranță nouă care ne avântă spre viitor.

Iarnă cumplită, ce părea că nu se mai sfârșește, a fost viața noastră din trecut. Viscol după viscol au băntuit cuprinsurile și sufletele noastre. E o jale când te gândești ce de puteri s'au risipit zadarnic, ce de porniri bune au amorțit între noi de gerul nepăsării, la care fatal trebuia să ne ducă și politica pe care am făcut-o, cu nesfârșite ei certuri pentru putere, și presa pe care am avut-o, cu totală ei lipsă de pregătire, de seriozitate și de orce sentiment de răspundere, în felul cum a înțeles să-și îndeplinească însemnata ei chemare.

Acum, iată, se desprăvărează. Toate neamurile pământului fremătă de nerăbdare marilor prefaceri. Sufletul poporului nostru, săngerând încă de rănile vechii vieți, așteaptă, ca o arătură proaspătă, sămânța binecuvântată, din care va răsări viața cea nouă. Eșjiți, sămânătorilor!

«Dacia»

A. Viahața.

Serviciu divin în catedrală

La sărbătorile Nașterii Domnului serviciul divin s'a oficiat în catedrala noastră cu deosebită pompă.

În ziua primă a celebrat sfânta Liturgie I. P. C. Sa arhimandritul vicar arhiepiscopesc Dr. Eusebiu R. Roșca, asistat de arhimandritul Iustinian și de domnii asessori Mateiu Voileanu, Dr. Ioan Storoia, Lăzar Tritene, Dr. George Proca, Dr. Vasile Stan, Dr. Vasile Bologa și diaconii Dr. Octavian Costea și Dr. George Comșa.

În ziua a doua s'a celebrat sfânta liturgie prin părintele protopresbiter Dr. Ioan Storoia, asistat de domnii Dr. George Proca, Dr. N. Regman, și diaconul Dr. George Comșa.

În ziua primă părintele arhimandrit vicar Dr. Eusebiu Roșca, a ținut o frumoasă și instructivă cuvântare, scoțând la iveală îndurarea cea nemărginită a lui Dumnezeu față de neamul omenesc prin trimiterea Fiului lui Dumnezeu.

A doua zi s'a cîntat pastorală Prea Sfinției Sale Domnului Episcop al Aradului Ioan Papp, bogăvia în sfaturi arhierșite și trimisă tuturor parohiilor din arhidieceza.

Atât cuvântarea părintelui arhimandrit cât și pastorală Prea Sfinției Sale au fost ascultate de numerosul public, care umplă catedrala noastră, cu deosebită atenție și la fine răspălită cu ovșii.

În ambele zile a cîntat corul mixt sub conducerea profesorului de cant T. Popovici.

G.

